

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 120.

Constanța, Duminică 21 Maiu 1895.

20 bani număr

Constanța 20 Maiu 1895.

Liga Culturala

și dușmanii ei din Constanța.

Măine și poimăine, 21 și 22 curent, se ține în Busurești Congresul *Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor*, spre a se face darea de seamă anuală despre activitatea acestei societăți și a se alege comitetul central executiv pe un nou period de doi ani viitori, conform statutelor.

Congresul se compune din delegații tuturor secțiunilor, în proporție de 1 la 25 membrii. Pote asista la ședințele acestui congres ori-care membru al Ligei, însă numai cu vot consultativ.

Spre a se alege acești delegați și a se resoal alte chestiuni la ordinea zilei, între care alegerea comitetului, s'a convocat adunarea generală a membrilor Secțiunii Constanța pe ziua de 11 curent, dar nu s'a putut ține ședința, nevenind numărul trebuincios de membrii, după cum n'a venit nici la alte două convocări din Noembrie și Decembrie anul espiat.

Biuroul Secțiunii va delega pe cineva crede de cuvînța, dintre d-nii membrii cari ar dori să asiste la acest congres, menit a fi adevăratul Parlament al Românilor, cum nu ne îndoim că așa va fi.

Cunoscută indestul fiind importanța acestei singure instituțiuni, curat naționale, cum să ne explicăm indiferentismul ce a coprins mai pe toți românii de aici, românii transilvăneni mai cu seamă, atât de mulți la număr și, relativ, dintre cei mai cu stare printre populațiunea rurală?

Sermane Șincăi, tu care ai

purtat pe numerii tui, prin Roma, Pesta și Viena, «dăsații» cu gloria Românilor, Cronica, „tesaurul neperitor al gintei române” despre care censura ungurească a șis: «opera e demnă de foc, iar autorul de spânzurătoare», te redesteaptă și vești, că și congenerii tui actuali, ca și contimpuranii tui de acum 100 de ani, sunt tot acciași „Rouâni, cari, după ce apucă la ceva, mai toți și uita de neamul și sângele din care sunt prasiți”!

Românul a fost și este același în toate timpurile; de accia subjugarea lui nădenară pretutindenea. El n'a cunoscut nici o-data sacrificiul pentru patrie și ai sei.— Când toate farele naționalismului sunt aprinse pe continentul european, Românul dorme în brațele moliciunilor de tot felul și ale satisfacției de sine, sau se consumă în certurile iconolatriei politice.

Un Grigorie Brătean înființează Liga, ce are de scop: *a întreține viuă, pe baza culturii naționale, conștiința de solidaritate în întreg neamul românesc*, și munceste, aproape singur, până când mărtea l'a găsit lucrând în atelierul seș pentru mișcarea colosului — sentimentul național la Români, adormit de atâtea secole.

Cu mărtea prematură, a acestui luceafer al naționalismului român, toate lumini au palit; focul entuziasmului se stenge încet, abia mai licărind câte-o rază prin gratiile temnițelor ungurești.

Politica, miserabila politica de partid, și-a înfipt ghiarele-i veninoase pēnă și în corpul acestei instituțiuni eminentamente naționale, despărțindu-se în două tabere, gata a întebuina forța morală a Ligei pentru scopuri vremelnice și strēne de Liga. Până și pe Români de peste Carpați ni-i-am apropiat partidelor politice locale spre nici un

folos pentru dēnsii și cauza pentru cari ei sufer tenebrele temnițelor.

Accēta aservire a Ligei, n'a ramas fără înriurire pe nicăiri.

Când 'ți aduci aminte cu ce ardore populațiunea română a Dobrogei a înbrațioșat această instituție, acum trei ani, pe câmpul dela Medgidie, și când vești acum atâtea apatie, până și între membrii comitetului conducător, și se strēnge inima de durere.

Când mai vești apoi, că se înființează aci un ziar românesc, și că acel ziar, pretins românesc, fără nici un motiv, politic măcar, cu No. 3 al aparițiunei sale, dela 1 Maiu 1894, ataca mereu Liga până la numărul din urma dela 14 curent, nascocind că se ică banii de la Liga spre a se cheltui la Bueurești cu aprobarea budgetului comunei Constanța, și alte bazaconii, fără să-ți primească a insera desmințirea ce le-o dai cu acte oficiale că nu s'a cheltuit nici o centimă cu vre-o ducere la București, — și noteze-se bine, fără ca vre-unul din scriitorii oculți ai ziarului, sau măcar vre-un susțitor al acelui pamflet, să vie la vre-o adunare, sau la biurou unde 'i postești, — și când mai vești că tot acești cavaleri de..... patriotism strēng bani pentru întemnițați și nu ne răspund până astă-și ce au făcut cu sumele destinate a alina durerile familiilor acestora, numai scii cum să numești pe acești păcătoși: mișei ordinari, sau trădători ai cauzei românești!

Registrele Secțiunii vē sunt deschise; veniți și vedeți cum stău afacerile Ligei.

Vor avea loc, printre mulțimea ce sperăm că se va strēnge mâine cu ocazia sfințirei Catedralei, și doi trei mișei, cu capul lor împreuna.

PROIECT

pentru alimentarea cu apă a orașului
Constanța.

RAPORT PRELIMINAR

(Urmare).

**Captarea și aducțiunea
Puțuri**

Profilul din desenul (N-rul 1) ce însoțește acest raport, reprezintă reacțiunea geologică stabilită prin sondaje, în valea de la Palaz, pe linia indicată prin literile E' B' în planul (N-rul 3) anexat.

Cea d'întîi idee ce s'ar prezenta pentru captarea apei din stratul aquifer indicat într'acest profil, ar fi d'a se face, d'a curmezișul văiei, o galerie cu perețele din amonte găurit sau permeabil și cu o cunetă în care să se stringă apa.

O atare galerie ar fi însă, pe de o parte, foarte greu de executat, din cauza marelui abundențe de apă a stratului în care e ar trebui să fie stabilită și, apoi, galeria ne putînd să se incline după profilul stratului aquifer, ar lăsa să scape parte din apa curentului pe dedesuptul ei.

Pentru aceste cuvinte, cred că captarea s'ar face mult mai ușor prin câte-va puțuri de 1^m,50 la 2^m,00 diametru, la ore-cure depărtare unul de altul, cu pereții permeabili sau găuriți, așezate d'a curmezișul văiei, așa cum se arată în planul N-rul 3.

Aceste puțuri, cari s'ar cobori până în al doilea strat de argila și s'ar înfige într'insul, ar putea fi sîu în zidăria de piatră, fără mortar pe o ore-care înălțime, executate pe un *colac cu cușit*, așa ca să se cufunde treptat cu zidirea lor și apoi să se dragheze materialul dintr'insele, sau, de preferință, în colaci de fonta, înșurupați pe dinăuntru unul peste altul, scufundați după metoda pneumatică.

După aședare, fundul puțului de fontă s'ar betona, pentru a se înălătura eventualele presiuni de jos în sus și s'ar găuri pereții lui pe înălțimea stratului aquifer. Puțurile s'ar acoperi apoi prin bolte pe zidăria, cu capace de inspecțiune.

În captarea de apă, pentru alimentarea Bucureștilor, ce e executat la Chiajna, în condițiuni de teren aproape identice celor de la Palaz, am construit, prin d. întreprinzător *Pellerin*, un puț cu copaci de fonta de 0^m,760 înălțime și 1^m,760 diametru interior, repede, cu înlesnire și relativ estin.

În zidăria sau fonta, sau, pôte, în fonta la partea inferioară și zidite sus, puțurile s'ar lega între ele printr'un canal colector care să se prelungească până sub sorbul pompelor elevatoare.

Numai experiența locală ar determina câte d'aceste puțuri ar fi de făcut pentru a se completa cantitatea de apă necesară; contez însă ca cel mult patru puțuri ne-ar asigura cu belșug cantitatea de care avem necesitatea de o cam detă.

Caietul de sarcine al întreprinderii va cuprinde de alminterea dispozițiunii ca numărul puțurilor să se fixeze după rezultatele ce vor da primele ce s'ar construi.

Machinile elevatoare

Nivelul hidrostatic al apei ascendente din valea de la Palaz am vedut că se găsește la 5^m,00 d'asupra nivelului mării, înălțime din care scăpînd o depresiune de 2^m,00, putem admite că apa e de luat de la cota 3. Puțul cel mai înalt al orașului în care contez a face rezervorul de distribuțiune, se găsește pe movilița de lângă Casarme, la cota 55. Apa va trebui să fie dar ridicată mecanic la o înălțime de 52 m.

Pentru această ridicare este de prevădut un mic stabiliment hidraulic cuprîndînd generatorii de vapore și pompele elevatoare necesare.

Cea mai bună situațiune pentru acest stabiliment mi s'a părut, după un esamem la fața locului, într'un punct al unghiului ce face încrucișarea drumului la Palaz cu șoseua Constanța-Tulcea, punct ce am indicat pe plan.

Aședat lângă șosé, stabilimentul hidraulic va fi de un acces facil pentru aprovizionările de cărbuni și cele-alte materiale necesare exploatarei.

Conducta și Rezervorul

Pompele vor împinge apa sorbită din puțurile de la Palaz, printr'o conductă forțată, până în rezervorul de distribuțiune ce am arătat că este de stabilit pe movilița de la Casarme, în interiorul orașului.

Conducta acesta va trebui să fie de forțată.

E se va aședa pe acostamentul șoselei și va avea o lungime aproximativă, de la pompe până la rezervor, de vre-o 7030 metri.

Rezervorul va fi boltit și executat în zidăria de beton îngropată în pământ pe platforma colinei, al cărui teren se va consolida, de va

fi trebuință, prin înfigerea numărului de taraci ce constatarea pe timpul execuțiunii a rezistenței terenului va indica ca necesar.

Mărimea organelor de captare și aducere.

Vom arăta mai de parte că convine ca alimentarea să se facă pentru o cantitate de 4000 m. c. pe zi de o cam dată, dar că diferitele organe ale acestei alimentări trebuie astfel dispuse ca ele să pôtă primi ușor adausele necesare pentru ca cantitatea de apă de distribuit să se pôtă ridica la 8000 m. c. pe zi, atunci când necesitatea se va simți.

Principiul acesta ne impune numai de cât ca, în ce privesc organele captării și aducere apei, să executăm de o cam dată numai atâtea puțuri câte vor fi suficiente pentru o extragere de 4000 m. c. de apă pe zi, iar conductă de la puțuri până la stabilimentul hidraulic să aibă dimensiuni pentru curgerea a 8000 m. c.; ca stabilimentul hidraulic să fie asemenea construit în vederea elevațiunii a 8000 m. c., dar ca, de o cam dată, să nu se așede într'insul pompe de cât pentru 4000 m. c., rezervându-se locuri determinate pentru adausele ulterioare; ca conducta de la pompe la rezervor să fie de un diametru capabil pentru 8000 m. c.; ca rezervorul, proiectat pentru distribuțiunea acestei cantități, să nu fie executat de o cam dată de cât pe jumătate.

Acestea stabilite, ce forță convine a se da machinei și pompelor stabilimentului hidraulic și ce diametru conductei și ce capacitate rezervorului?

Înainte d'a răspunde acestor întrebări, trebuie să reamintim că de și pentru o consumațiune de 4000 m. c. apă pe zi, media pe oră este de 166 m. c.,666, totuși în realitate, din cauza trebuințelor de apă mai mari ziua de cât noptea și în unele ore ale zilei de cât într'altele, media orară a consumațiunii variază și de la o stagiune la alta și din oră în oră, după clima orașului și obiceiurile de trai ale podulațiunii.

Pentru că ne lipsesc pentru Constanța observațiunii după cari să stabilim aceste variațiuni, sunt silit a împrumuta p'acele-a ce s'au făcut în București.

Diagrama alăturată (N-rul 2) stabilește, după observațiunile din București, variațiunile orare în consumațiunii, în roșu pentru o distri-

buțiune de 8000 m. c. și în albas-
tru pentru 4000 m. c., represiutând
consumațiunea totală pe timp de
24 ore.

Pentru că nu este posibil a face
ca pompele să-și imladiie mersul, oră
cu oră, după variațiunile consuma-
țiunei, le vom face ca să funcțio-
neze constant numai un ore-care nu-
măr de ore pe zi, însă cu o putere
ast-fel ca apa ridicată într'acest
număr de ore să fie îndestulătoare și
pentru consumațiunea din timpul
când pompele sunt în mișcare și
pentru acea din orele când sunt o-
prite. Escedentul de apă din timpul
funcționării se va imagasina în re-
servorul distribuțiunei, pentru ca a-
cest escedinte să deserve consuma-
țiunea pe timpul orelor de repaus
al pompelor și să subvie trebuințe-
lor atunci când, în certe ore ale
zilei, consumațiunea este mai mare
de cât produsul pompelor. Acest rol
compensator justifică, ce scop prin-
cipal, necesitatea unui rezervor de
distribuțiune.

Simpla inspecțiune a diagramei
ne indică, pentru ca compensațiune-
nea ce am arătat mai sus să se pōtă
face, orele în cari trebuie să lucreze
pompele și cantitatea constantă de
apa ce ele trebuie să ridice, cum și
capacitatea de dat rezervorului de
compensațiune.

Aceste elemente sunt :

	Pentru o consumațiune de	
	8.000 m.c.	4.000 m.c.
Orele de funcționare a pompeilor	4 dim.—8 sēra 16 ore	4 dim.—8 sēra 16 ore
Numărul orelor de func- ționare	m.c.	m.c.
Apă de ridicat constant pe oră	500 l.	250 l.
Apă de ridicat constant pe secundă	138,3 m.c.	69,19 m.c.
Capacitatea rezervorului	1200	600

Pe baza cifrelor de mai sus, să
calculăm forța mașinei elavatore
și diametrul conductei de la pompă
la rezervor, punēdu-ne în ipotesa
unei consumațiunii de 8000 m. c. de
apă pe zi.

Prealabil, e de observat că există
o relațiune între forța mașinei și
diametrul conductei, așa ca, pentru
această cantitate de apă de ridicat,
cu cât diametrul conductei este mai
mic, cu atât, din cauza frecării, pu-
terea mașinei va trebui să fie mai
mare și că avēdu-se în vedere pre-
țurile pe unitate de forță ale ma-
șinei și de diametru al conductei,
minimum de cheltueală al instala-
țiunii este obținut când forța ma-
șinei și diametrul conductei se gă-
sesc într'un anume raport.

Insemnând prin p prețul pe cal-

vapōre al mașinei elavatore, cu-
prins fiind într'acest preț cheltue-
lele de întreținere și exploatare ca-
pitalisate, prin p' prețul pe metrul
de lungime al unei canalizațiunii în
fontă avēnd de diametru unitatea
(metrul), prin N puterea mașinei
în cal-vapōre, prin D diametrul con-
ductei prin L lungimea ei, costul
instalațiunei și exploatarei mașinei
și conductei va reprezenta cu ca-
pital P , ce se poate exprime prin
formula

$$P = p N \times p' D L (a).$$

Intr'această ecuațiune, cu cât se
va micșora diametrul D , al conduc-
tei, cu atât va trebui să sporim pu-
terea N a mașinei. Vice-versa, mă-
rindu-se diametrul, se va putea mic-
șora puterea mașinei. Trebuie însă
să se găsească un diametru și o pu-
tere corespundătoare a mașinei cari,
avēdu-se în vedere prețurile res-
pective ale canalizațiunei și ale ma-
șinei elavatore, să corespundă mi-
nimului de cost P al întregii insta-
lațiunii și al exploatarei ei.

Pentru căsul când $p = 500$ lei și
 $p' = 100$, dd. *Bresse* și *Flamant* au
stabilit că minimum de cost al insta-
lațiunilor se obține când se ia

$$D = 1,00 \sqrt{Q},$$

Q reprezentând cantitatea de apă
de ridicat.

Pentru că la Constanța prețurile
 p și p' nu sunt acelea pe baza că-
ror-a dd. *Bresse* și *Flamant* au sta-
bilit formula lor, nu ne vom putea
servi de dēnsa; va trebui să stabi-
lim aceste prețuri în cazul nostru
și apoi să căutăm diametrul de con-
ductă și puterea de mașină cari
să corespundă minimumului de cost.

Adminēnd cum am făcut-o deja,
că mașinele vor lucra 16 ore pe
zi, că consumațiunea de cărbune ar
fi de 1 kgr, pe oră și cal vapōre și
că prețul cărbunelui, adus la usină,
ar fi de 35 lei tona, eată cum se pōte
stabili pentru Constanța prețul p .

Direcțiunea Societății Generale de Asigurare Mutuala „UNIREA“

a adresat zilele aceste numeroșilor
sei clienți, următorea circulară, pe
care o reproducem pentru cetitorii
acestui ziar, cu adăugire că prime-
le de asigurare la această societate
sunt cu 30% până la 50% mai mici
de cât la ambele societăți particulare
din țară.

«In vederea viitōrei campanii a-

gricole, Societatea de Asigurare «U-
nirea», reorganizată de către noua
Administrațiune aleasă la Iunie 1893
și realeasă la 3/15 Aprilie 1894, vē
rōgă să bine-voiți a ne onora cu
Increderea D-vōstre.

Personalul agențiilor nōstre fiind
schimbat și complectat, veți găsi în
tōte capitalele de Județ, persoane no-
tabile care în qublitate de Agenți
al «Unirei» vor primi ofertele D-
vōstre. Tariful nostru pentru grin-
dină va fi și anul acesta mult mai
redus de cât tarifele celor-l'alte So-
cietăți de asigurare și vē va oferi
avantaje fōrte simțitōre.

«Unirea» care nu este o societate
pe acțiunī nu este nevoită a distri-
bui, ca cele-l'alte Societăți, divi-
dende mari acționarilor sei, ea nu
tinde la realizarea unor beneficii e-
norme, și prin urmare pōte face re-
duceri de tarif pe care cele-l'alte
Societăți nu le-ar putea face.

În ce privesce constatarea și li-
quidarea în cas de daună, de la vē-
nirea nōtră am isbutit a da satis-
facțiune tuturor clienților nōștri și
vom căuta a asigura pe viitor încă
și mai mult promptitudinea și exac-
titatea în liquidarea daunelor, lu-
credințând serviciul liquidărilor la
persōne cunoscute atât prin onora-
bilitatea cât și prin cunoscințele lor
de agricultură.

Din tōte părțile țerii «Unirea»
primesce promisiuni de un bine-vo-
itor concurs; aceste simpatii le în-
terpretăm nu numai ca o dovadă de
Incredere în activitatea actualului
Consiliū de Administrațiune, ci mai
ales ca o dorință din partea tutu-
ror d'a vedea Societatea nōtră sub
conducerea unor Administratori ro-
māni, ridicādu-se în fața celor-
l'alte Societăți care până astă-zi
aveau monopolul asigurărilor. Pre-
miile lor exagerate se impuneau a-
sigurațiilor pentru că nu există nici
un fel de concurență; din momen-
tul însă ce D-vōstre veți veni spre
noi în număr mare, Societățile ri-
vale se vor vedea și ele silite a re-
duce tarifele lor și priu urmare tri-
butul ce pe fie-care an agricultura
nōstră 'l plătesce asigurării, va fi
cu atāta mai scădūt.

Primiți, vē rugăm, Domnule, a-
sigurarea osebitei nōstre considera-
țiunii

Director General, **G. Veinescu Boldur.**

Agenția Generală din Constanța, strada Ga-
rei No. 13.

Informațiuni

— Măine Duminecă, se va face sfințirea Catedralei din Cernavodă de Em. Sa Episcopul Dunărei de jos, iar poimăine a celei din Constanța. — Ministrul de Culte va fi reprezentat prin d. D. A. Laurian secretarul general al acelui minister.

Majestatea Sa Regele a binevoit a acorda distinsului fotograf al Constanței, d-lui A. Magrin, brevetul de *Furnisor al Curții Regale*, drept recompensă pentru serviciile gratuite ce d-l Magrin face poliției, parchetului și spitalului de vre-o 15 ani, și pentru un frumos album al Constanței, cu fotografiile membrilor Familiei Regale, trimis MM. LL. cu ocazia nunței de Argint.

Felicităm pe d-l Magrin pentru această Prea Înaltă favoare.

Gazeta Țăranilor ne aduce vestea îmbuiurătoare că românii transilvăneni stabiliți în Dobrogea, cei 1643 capi de familie, despre care vorbește raportul d-lui Ministru de Interne către Consiliul de ministrii, vor fi încetățeniți în bloc prin o lege specială ce se va vota de Cameră.

Dea D-zeu să se adeverească a-

castă scire, spre liniștea iocitorilor dobrogeni.

Banii de ajutor țăranilor încă nu s'au împărțit.

Sunt țărani, veniți anul trecut și acum doi ani, cari născând nimic produse anul trecut, abia și lărașc viața cu familiile lor numeroase, cerșind prin sate pe la unul la altul. — Pentru D-zeu, isprăviți odată formalitățile, Domnilor.

În urma ploilor penerale și abundente ce au căzut zilele acelea peste totă Dobrogea, să speră o recoltă abundentă. Rapița și grânele de toamnă sunt de o frumusețe rară, ca și orșele și inurile timpurii.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de 1 Iunie ora 10 a. m. st. v. se va vinde în portul Constanța la atelierul Serviciului Intreținerii Portului prin licitație publică următoarele materiale vechie aparținând direcției serv. hydraulic:

Fer vechiu aproximativ 1000 kg.

Tuci vechiu 500 kg.

Căldari de tabla de fer de capacitate 50 litre buc 50.

Oțel vechiu 200 kg.

Lemnaria vechie diferite m.cub 10.

1 Cazan de abur vechiu a dragăi

Portului în greutate aprox de 7000 k.

Franghie de sârmă vechie 500 kg.

Obiectele mai sus menționate se vor vinde în parte sau în total. Resultatul licitațiunei se va confirma în termen de 10 zile de către direcțiunea serv. hydraulic.

Constanța 8 Mai 1895.—No. 146.

Șeful Secțiunei, M. Wegener.

Societatea de Navigațiune Imperială Ottomana

„IDAREI MAHSOUSSE“

Agenția din Constanța.

Se aduce la cunoștința onor. Public, că Intinerariu vapoarelor acestei Societăți pentru anul carent este precum urmează:

Plecarea din Constantinopoli în fine-care 15 zile Mărți, începând dela 18/30 Aprilie a. c. pentru Burgas și Varna, plecarea dar d'aci în fine-care 15 zile Vinert, începând dela 21 Aprilie st. v. a. c. pentru Sullna, Tulcea, Galați și Braila.

Plecarea d'aci în fine-care 15 zile Vinert, începând dela 28 Aprilie st. v. a. c. pentru Varua, Burgas și Constantinopoli.

Pentru mai multe informațiuni a se adresa la agenții acestei Societăței.

A. Macri & Ch. Hall
în port

Constanța 1895.

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală“

36—Piața Independenței—36

GR. M. GRIGORIU

36—Piața Independenței—36

CONSTANȚA

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librerie; precum:

Papeterie bogat montată cărți scolare, de științe și diferite Romane în limba

ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de pielărie, albume de fotografii și poezii, port-notise etc. etc.

Colecțiune de diferite tablouri, cornișe pentru fotografii.

JUCARII DE COPII ȘI PAPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinătate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tăctura cea mai modernă poate efectua ori-ce lucrare precum:

Cărți, Ziare, Afize, Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de doliu.

Deposit de tot felul de imprimate și registre necesare Domnior Perceptorilor, Onor. Primărilor și Epitropiilor de Biserici.

LEGATORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompte și prețurile cât se poate de moderate.